

Čtvrtek, 20. ledna 2011

Udržitelná politika EU pro nejsevernější oblasti Evropy

P7_TA(2011)0024

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. ledna 2011 o udržitelné politice EU pro nejsevernější oblasti (2009/2214(INI))

(2012/C 136 E/14)

Evropský parlament,

- s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS) uzavřenou dne 10. prosince 1982 a platnou od 16. listopadu 1994,
- s ohledem na Komisi OSN pro hranice kontinentálního šelfu,
- s ohledem na Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu (UNFCCC) a na Úmluvu o biologické rozmanitosti (CBD),
- s ohledem na Deklaraci OSN o právech původního obyvatelstva ze dne 13. září 2007,
- s ohledem na Prohlášení o založení Arktické rady (AC) podepsané dne 19. září 1996,
- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o fungování Evropské unie a zejména na její čtvrtou část a na Dohodu o evropském hospodářském prostotu,
- s ohledem na prohlášení o spolupráci v euro-arktické oblasti Barentsova moře, které bylo podepsáno dne 11. ledna 1993 v Kirkenes,
- s ohledem na sdělení Komise o Evropské unii a arktické oblasti (KOM(2008)0763) ze dne 20. listopadu 2008,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. října 2008 o správě arktické oblasti ⁽¹⁾,
- s ohledem na závěry Rady k otázkám souvisejícím s arktickou oblastí ze dne 8. prosince 2009 ⁽²⁾ a k Evropské unii a arktické oblasti ze dne 8. prosince 2008 ⁽³⁾,
- s ohledem na Ilulissatskou deklaraci přijatou dne 28. května 2008 na konferenci o Severním ledovém oceánu,
- s ohledem na Smlouvu mezi Norskem, Spojenými státy americkými, Dánskem, Francií, Itálií, Japonskem, Nizozemskem, Velkou Británií, Irskem, Britskými zámořskými územími a Švédskem o Špicberkách/Svalbardu ze dne 9. února 1920,
- s ohledem na politiku Severní dimenze a její partnerství a na společné prostory EU-Rusko,
- s ohledem na dohodu o partnerství mezi EU a Grónskem na období 2007–2012,
- s ohledem na pátý, šestý a sedmý rámcový program EU pro výzkum a technologický vývoj,

⁽¹⁾ Úř. věst. C 9 E, 15.1.2010, s. 41.

⁽²⁾ 2985. zasedání Rady pro zahraniční věci.

⁽³⁾ 2914. zasedání Rady.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

- s ohledem na úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 169 přijatou dne 27. června 1989,
- s ohledem na úmluvu o Sámech z listopadu 2005,
- s ohledem na Deklaraci OSN o právech původního obyvatelstva 61/295, kterou Valné shromáždění přijalo dne 13. září 2007,
- s ohledem na usnesení Rady OSN pro lidská práva 6/12 ze dne 28. září 2007, 6/36 ze dne 14. prosince 2007, 9/7 ze dne 24. září 2008, 12/13 ze dne 1. října 2009, a 15/7 ze dne 5. října 2010,
- s ohledem na finskou strategii pro arktickou oblast přijatou dne 4. června 2010,
- s ohledem na stanovisko výboru pro zahraniční věci švédského parlamentu ke sdělení Komise (KOM(2008)0763) ⁽¹⁾,
- s ohledem na společnou strategii Dánska a Grónska pro Arktidu v době změn z května 2008,
- s ohledem na strategii norské vlády pro nejsevernější oblasti z roku 2007 a její pokračování z března 2009,
- s ohledem na druhou zprávu výzkumného ústavu Nordregio za rok 2009:2 nazvanou „Silné, specifické a slibné – k vizi pro severní řídké osídlené oblasti v roce 2020“,
- s ohledem na program Severské rady ministrů v oblasti arktické spolupráce na období 2009–2011, program Barentsovy evropsko-arktické rady (BEAC) a program předsednictví Arktické rady,
- s ohledem na kanadskou Severní strategii ze srpna 2009 a následné prohlášení o arktické zahraniční politice Kanady ze dne 20. srpna 2010,
- s ohledem na kanadský zákon o změně zákona o prevenci znečištění arktických vod ze srpna 2009,
- s ohledem na „Nástin státní politiky Ruské federace v arktické oblasti na období do roku 2020 a v dalším výhledu“ ze dne 18. září 2008 a na ruskou národní bezpečnostní strategii pro období do roku 2020 z května 2009,
- s ohledem na směrnice prezidenta k americké národní bezpečnosti a k vnitřní bezpečnosti ze dne 9. ledna 2009,
- s ohledem na zákon USA o odpovědném energetickém rozvoji Arktidy z roku 2010,
- s ohledem na zákon USA o výzkumu a prevenci úniků ropy v Arktidě z roku 2009,
- s ohledem na zákon USA o provádění hodnocení námořní dopravy v arktické oblasti z roku 2009,
- s ohledem na Monacké prohlášení z listopadu 2008,
- s ohledem na závěrečné prohlášení přijaté na prvním parlamentním fóru Severní dimenze v Bruselu dne 26. září 2009,
- s ohledem na prohlášení přijaté dne 15. září 2010 na deváté konferenci poslanců parlamentů z arktické oblasti,

⁽¹⁾ 2009/10:UU4.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

- s ohledem na nový strategický koncept NATO, který představitelé států a vlád schválili na summitu v Lisabonu v listopadu 2010, a na jeho vliv na bezpečnostní perspektivy v arktické oblasti, zejména na vojenské aspekty nejsevernějších oblastí,
 - s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A7-0377/2010),
- A. vzhledem k tomu, že sdělení Komise je prvním formálním krokem v reakci na požadavek Evropského parlamentu na formulaci politiky EU pro Arktidu; vzhledem k tomu, že závěry Rady k otázkám souvisejícím s arktickou oblastí by měly být brány jako další krok ke stanovení této politiky,
- B. vzhledem k tomu, že Evropský parlament se během přibližně dvou desetiletí prostřednictvím své delegace pro vztahy se Švýcarskem, Islandem a Norskem aktivně účastnil práce stálého výboru poslanců arktické oblasti, jejímž vyvrcholením bylo pořádání řádné Konference poslanců arktické oblasti v září 2010 v Bruselu,
- C. vzhledem k tomu, že Dánsko, Finsko a Švédsko jsou arktické země a Finsko i Švédsko se nacházejí z části také za polárním kruhem; vzhledem k tomu, že jediný původní národ EU, Sámové, žijí v polárních oblastech ve Finsku a Švédsku a rovněž v Norsku a Rusku,
- D. vzhledem k tomu, že žádost Islandu o přistoupení k EU povede k tomu, že bude ve větší míře zapotřebí, aby EU zohledňovala arktickou oblast ve svém geopolitickém výhledu,
- E. vzhledem k tomu, že Norsko je jakožto spolehlivý partner k EU přidruženo prostřednictvím dohody o EHP,
- F. vzhledem k tomu, že EU se v oblasti Arktidy již dlouho angažuje, a to prostřednictvím své spolupráce s Ruskem, Norskem a Islandem v rámci společné politiky Severní dimenze, včetně „arktického okna“ této politiky, dále prostřednictvím spolupráce v oblasti Barentsova moře a zejména Barentsovy evropsko-arktické rady, v souvislosti s dopady strategických partnerství s Kanadou, Spojenými státy a Ruskem a prostřednictvím své účasti v pozici aktivního pozorovatele ad hoc v Arktické radě,
- G. vzhledem k tomu, že by postupné vypracování politiky EU pro Arktidu mělo vycházet z uznání stávajících mezinárodních, mnohostranných a dvoustranných právních rámců, jako je komplexní soubor pravidel stanovený úmluvou UNCLOS a několik odvětvových, dvoustranných a mnohostranných dohod, které již regulují některé otázky, jež jsou pro Arktidu významné,
- H. vzhledem k tomu, že EU a jeho členské státy jsou hlavními přispěvateli ve výzkumu Arktidy, a vzhledem k tomu, že programy EU, včetně současného sedmého rámcového programu, podporují hlavní výzkumné projekty v regionu,
- I. vzhledem k tomu, že podle odhadů se v arktické oblasti nachází přibližně pětina neobjevených světových zdrojů uhlovodíku, i když je potřebný rozsáhlejší výzkum, aby bylo možno přesněji stanovit, kolik plynu a ropy se v oblasti nachází, a jak hospodářsky životaschopná by byla těžba těchto zásob,
- J. vzhledem k tomu, že existuje také výrazný celosvětový zájem o jiné arktické obnovitelné a neobnovitelné zdroje, jako jsou např. minerály, lesy, ryby a nedotčená krajina pro cestovní ruch,
- K. vzhledem k tomu, že rostoucí zájem o oblast Arktidy ze strany dalších nearktických aktérů, jako je např. Čína, jenž se projevuje mimo jiné tím, že si Čína pořizuje svůj první ledoborec, že tyto aktéři vyčleňují finanční prostředky na polární výzkum, a v neposlední řadě také tím, že Jižní Korea, Čína, Itálie, EU, Japonsko a Singapur požádaly o status stálých pozorovatelů v Arktické radě, ukazuje, že chápání geopolitického významu Arktidy je nyní ve velké míře odlišné,
- L. vzhledem k tomu, že nedávné zřízení samosprávy v Grónsku, pokud jde o příslušné oblasti politiky, včetně právních předpisů týkajících se životního prostředí a zdrojů, a nedávné aktualizace dohody o partnerství mezi EU a Grónskem, vedlo k zvýšenému zájmu o výzkum a využívání zdrojů v Grónsku a na jeho kontinentálním šelfu,

Čtvrtek, 20. ledna 2011

- M. vzhledem k tomu, že Arktidu postihne změna klimatu, jejíž příčiny leží převážně mimo tento region, a globalizace světového hospodářství; vzhledem k tomu, že nepředvídatelné dopady na životní prostředí a negativní vliv v ostatních částech světa bude mít s velkou pravděpodobností zejména úbytek mořského ledu a rovněž potenciál pro zdroje a možné využívání nových technologií, což se projeví např. nárůstem v lodní dopravě zejména mezi Evropou, Asií a Severní Amerikou, ve zvýšeném průzkumu a těžbě přírodních zdrojů, konkrétně zemního plynu, ropy a jiných nerostů, ale také ve větším využívání přírodních zdrojů, jako jsou ryby, ve využívání mořských genetických zdrojů a v nárůstu těžebního a dřevařského průmyslu i cestovního ruchu a výzkumných činností; vzhledem k tomu, že tyto dopady budou pro arktickou oblast a jiné regiony představovat nové výzvy, ale budou i zdrojem nových příležitostí,
- N. vzhledem k tomu, že změna klimatu se řídí monitorováním, zmírňováním a metodami přizpůsobení se; vzhledem k tomu, že podpora udržitelného rozvoje při využívání přírodních zdrojů a budování nové infrastruktury se řídí postupy strategického plánování,

EU a Arktida

1. připomíná, že tři členské státy EU – Dánsko, Finsko a Švédsko – jsou arktickými státy; bere na vědomí, že EU doposud nezahrnuje pobřeží Severního ledového oceánu; opakuje, že EU a další třetí země jsou legitimními zúčastněnými stranami, a to z titulu svých práv a povinností podle mezinárodního práva, svého závazku k environmentálním, klimatickým a dalším politikám, svých aktivit v oblasti financování a výzkumu a svých ekonomických zájmů, včetně lodní dopravy a využívání přírodních zdrojů; kromě toho připomíná, že EU má rozsáhlé arktické suchozemské oblasti ve Finsku a Švédsku, které jsou obydleny jedinými původními obyvateli Evropy, Sámy;
2. bere na vědomí, že prostřednictvím svých severovýchodních členských států a kandidátských zemí je EU politikami v arktické oblasti ovlivňována a naopak má na tyto politiky vliv, a uznává probíhající práce v několika partnerstvích Severní dimenze, společné politice EU s Ruskem, Norskem a Islandem;
3. zdůrazňuje, že některé politiky související s Arktidou jsou ve výlučné pravomoci Unie, jako např. zachování mořských biologických zdrojů v rámci společné politiky rybolovu, u jiných jsou pravomoci částečně sdíleny s členskými státy;
4. zdůrazňuje, že EU je zavázána vytvářet své politické reakce v Arktidě na základě nejlepších dostupných vědeckých poznatků a na základě porozumění procesů, které Arktidu ovlivňují, a v souladu s tím již věnuje odpovídající výzkumné úsilí získání solidních vědeckých důkazů na podporu tvorby politik;
5. je si vědom toho, že je třeba chránit křehké životní prostředí Arktidy, a zdůrazňuje význam celkové stability a míru v regionu; zdůrazňuje, že by EU měla při ochraně a rozvoji regionu uplatňovat politiky, které zajišťují, že opatření řešící environmentální problémy zohledňují zájmy obyvatel arktické oblasti, včetně původního obyvatelstva; zdůrazňuje podobnost mezi sdělením Komise a politickými dokumenty v arktických státech, co se týče přístupu, analýzy a priorit; zdůrazňuje, že je třeba zapojovat se do politik, které zohledňují zájem o udržitelné řízení a využívání suchozemských a mořských neobnovitelných a obnovitelných přírodních zdrojů v arktické oblasti, jež jsou zároveň významnými zdroji pro Evropu i hlavním zdrojem příjmů obyvatel regionu;
6. zdůrazňuje, že nadcházející přistoupení Islandu k EU by z Unie učinilo unii s arktickým pobřežím, a konstatuje, že status Islandu jako kandidátské země EU zdůrazňuje potřebu koordinování politiky pro arktickou oblast na úrovni EU a představuje pro EU strategickou příležitost získat aktivnější úlohu a přispívat k mnohostranné správě arktické oblasti; domnívá se, že přistoupení Islandu k EU by dále konsolidovalo evropskou přítomnost v Arktické radě;
7. zdůrazňuje význam vzájemné interakce s arktickými komunitami a podpory programů pro budování kapacit s cílem zlepšit kvalitu života původních obyvatel oblasti a lépe porozumět životním podmínkám a kultuře těchto komunit; žádá EU, aby podporovala užší dialog s původními národy a místními obyvateli Arktidy;

Čtvrtek, 20. ledna 2011

8. zdůrazňuje potřebu sjednocené koordinované politiky EU pro arktickou oblast, v níž budou jasně definovány priority i případné výzvy a strategie;

Nové světové dopravní trasy

9. podtrhuje velký význam bezpečnosti a zabezpečení nových světových obchodních tras vedoucích mořem v arktické oblasti, a to zejména pro EU a ekonomiky jejích členských států, neboť kontrolují 40 % světové obchodní lodní dopravy; vítá práci Mezinárodní námořní organizace (IMO) na povinném polárním kodexu pro lodní dopravu, stejně jako činnost pracovních skupin Arktické rady, zejména pracovní skupiny pro pátrací a záchranné operace (SAR); zdůrazňuje, že EU a její členské státy by měly aktivně podporovat svobodu moří a právo na svobodný průjezd mezinárodními vodami;

10. zdůrazňuje význam vytvoření nových železničních a dopravních koridorů v euro-arktické dopravní oblasti Barentsova moře (Beata), jež mají napomoci rostoucí potřebě mezinárodního obchodu, těžby a ostatních hospodářských odvětví, a rovněž letecká spojení v nejsevernějších oblastech; upozorňuje v této souvislosti na nové partnerství Severní dimenze pro dopravu a logistiku;

11. navrhuje, aby významné nearktické námořní země, které využívají Severní ledový oceán, byly zapojeny do výsledků iniciativy Arktické rady v oblasti pátrání a záchranných operací; doporučuje proto Komisi a Radě spolu s Evropskou agenturou pro námořní bezpečnost (EMSA), aby koordinovaly politiky EU a členských států v této konkrétní oblasti v rámci IMO, Arktické rady a jiných organizací;

12. pokazuje na to, že přes úsilí týkající se závazného polárního kodexu pro lodní dopravu by bylo možno nalézt rychlejší řešení této otázky bezpečnosti arktické lodní dopravy pomocí koordinace a harmonizace vnitrostátních předpisů a vyzývá EMSA, aby se co nejvíce zapojila do arktické lodní dopravy;

13. vítá další iniciativy týkající se spolupráce v oblasti bezpečné lodní dopravy v Arktidě a lepšího přístupu k různým severomořským trasám; zdůrazňuje, že to není pouze otázka obchodní dopravy, ale také otázka stále rostoucí lodní dopravy turistů, která přepravuje občany EU; požaduje rozsáhlejší výzkum účinků, které má změna klimatu na arktickou námořní plavbu; zároveň požaduje hodnocení dopadu nárůstu navigačních a obchodních činností, včetně činností na pobřeží; na životní prostředí v Arktidě a na její obyvatele;

14. vyzývá státy v této oblasti, aby zajistily, že současné dopravní trasy, i ty, které vzniknou v budoucnosti, byly otevřené pro mezinárodní lodní dopravu, a aby nezaváděly jakákoli jednostranná svévolná břemena, ať již finanční nebo administrativní, která by mohla ztěžovat lodní dopravu v Arktidě, kromě mezinárodně dohodnutých opatření zaměřených na zvýšení bezpečnosti nebo ochranu životního prostředí;

Přírodní zdroje

15. je si vědom toho, že rostoucí světová populace potřebuje zdroje a že o tyto zdroje roste zájem, a uznává svrchovaná práva arktických států podle mezinárodního práva; doporučuje všem zúčastněným stranám, aby přijaly opatření s cílem zajistit co nejvyšší standardy v oblasti bezpečnosti, sociálních otázek a ochrany životního prostředí při průzkumu a využívání přírodních zdrojů;

16. upozorňuje na skutečnost, že proces hodnocení dopadu na životní prostředí a hodnocení dopadu v strategické a sociální oblasti budou ústředními nástroji ve správě konkrétních projektů a programů v Arktidě; upozorňuje na směrnici 2001/42/ES⁽¹⁾ o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí a na skutečnost, že Finsko, Švédsko a Norsko ratifikovaly úmluvu hospodářské komise OSN o hodnocení dopadu na životní prostředí v přeshraničním kontextu (Úmluva z Espoo), která bude dobrým základem pro aktivní podporu postupů hodnocení dopadu v Arktidě; v tomto ohledu odkazuje na prohlášení z Bergenu, které vydala ministerská konference Komise OSPAR ve dnech 23. a 24. září 2010;

(1) Úř. věst. L 197, 21.7.2001, s. 30.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

17. vyzývá státy v této oblasti, aby vyřešily všechny současné nebo budoucí konflikty týkající se přístupu k přírodním zdrojům v Arktidě cestou konstruktivního dialogu, případně s Arktickou radou, která je pro takovou diskusi vhodným fórem; zdůrazňuje úlohu Komise OSN pro hranice kontinentálního šelfu při hledání řešení konfliktů mezi arktickými státy při vymezení jejich výhradních hospodářských zón;

18. poukazuje zejména na odpovědnost arktických států pro zajištění toho, aby ropné společnosti, které plánují zapojení do příbřežního dobývání ropy v rámci svých příslušných mořských hranic měly potřebné bezpečné technologie a odborné znalosti a aby byly finančně připravené předcházet katastrofám ropných plošin a ropným skvrnám a reagovat na tyto události; konstatuje, že extrémní klimatické podmínky a vysoká ekologická zranitelnost arktické oblasti znamenají, že ropné společnosti musí vytvořit zvláštní odborné znalosti pro předcházení ropným skvrnám v regionu a pro řešení takové situace;

19. vítá novou dohodu⁽¹⁾ stanovující hranice mezi Norskem a Ruskem, zejména vyjádřenou ochotu navázat užší spolupráci týkající se společného řízení zdrojů a pokračování společné správy populací ryb těmito dvěma zeměmi v Barentsově moři, a to i s ohledem na udržitelnost; domnívá se, že zejména dvoustranná spolupráce mezi Norskem a Ruskem je ukázkovým příkladem společného uplatňování těch nejvyšších dostupných technických standardů v oblasti ochrany životního prostředí při hledání ložisek ropy a plynu v Barentsově moři; upozorňuje zejména na význam sporného vývoje nových technologií zvláště vyvinutých pro prostředí Arktidy, jako jsou technologie instalované pod mořské dno;

20. je si vědom různých výkladů smlouvy o Svalbardu/Špicberkách, pokud jde o její uplatňování na kontinentální šelf a na námořní zóny Svalbardu/Špicberk, a vzhledem k relativně dobré dostupnosti zdrojů v kontinentálním šelfu by uvítal dohodu o právním statusu šelfu, která by uznávala zákonná práva a povinnosti států pobřežního šelfu; je přesvědčen, že případné spory, ke kterým může dojít, budou řešeny konstruktivním způsobem;

21. připomíná postavení EU coby hlavního spotřebitele arktických přírodních zdrojů i zapojení evropských hospodářských aktérů; žádá Komisi, aby dále podporovala spolupráci a přenos technologií s cílem zajistit ty nejvyšší standardy a odpovídající administrativní postupy, poskytnout dobrý vědecký základ pro budoucí trendy a potřeby v oblasti řízení arktických zdrojů, jako jsou rybí populace, těžba, lesnictví a cestovní ruch, a plně v této souvislosti využít pravomoci EU v oblasti regulace; vzhledem k tomu, že hospodářská činnost v Arktidě bude růst, vyzývá EU, aby podporovala zásady udržitelného rozvoje této činnosti;

22. trvá na tom, že předtím, než bude v Arktidě zahájen nový komerční rybolov, musí být provedeno spolehlivé a preventivní vědecké vyhodnocení rybolovných zásob, aby bylo možno stanovit úrovně úlovků, které zachovávají cílené rybolovné zásoby a nepovedou k vyhubení ostatních druhů nebo nezpůsobí vážné škody na mořském prostředí, rybolov na volném moři musí být regulován oblastní organizací řídicí rybolov, která dodržuje vědecká doporučení a provádí přísnou kontrolu a programy dohledu, které zajistí dodržování opatření tohoto řízení, přičemž rybolov v rámci výhradních hospodářských zón (VHZ) musí splňovat stejné normy;

23. domnívá se, že vytvoření a prosazování mořských chráněných oblastí s dostatečnou velikostí a rozmanitostí je významným nástrojem při ochraně mořského životního prostředí;

Dopady změny klimatu a znečištění na Arktidu

24. uznává, že EU, stejně jako ostatní vyspělé oblasti světa, výrazným způsobem přispívá ke změně klimatu, a nese proto v tomto ohledu zvláštní odpovědnost a musí hrát vůdčí roli v boji proti změně klimatu;

25. uznává, že nejlepší ochranou pro Arktidu je dlouhodobá a ambiciózní celosvětová dohoda o klimatu, uvědomuje si však, že rychlé oteplování Arktidy vyžaduje kromě této dohody práci na dalších krátkodobých opatřeních pro omezení oteplování Arktidy;

⁽¹⁾ Podepsána dne 15. září 2010.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

26. považuje Arktidu za zranitelnou oblast, kde jsou dopady změny klimatu zvláště viditelné a mají závažné následky pro jiné části světa; podporuje proto závěry Rady týkající se zvýšené spolupráce s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu a podpůrných arktických pozorovacích sítí (SAON) a snahy o zřízení integrovaného systému pozorování Země ve Svalbardu (SIOS) a arktickou pobočku Evropské multidisciplinární podmořské observatoře (EMSO), neboť tyto iniciativy zajišťují jedinečný přínos Evropy k pochopení klimatické změny a změn životního prostředí v arktické oblasti;

27. uznává neúměrně obrovský vliv na oteplování Arktidy v důsledku emisí černého uhlíku z EU a ostatních oblastí na severní polokouli a zdůrazňuje, že je třeba emise černého uhlíku zahrnout do příslušných regulačních rámců EHK OSN a EU, jako je Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší překračujícím hranice států a směrnice o národních emisních stropcích;

28. vítá zákaz používání a přepravy těžkých topných olejů na plavidlech plujících v antarktické oblasti schválený Výborem pro ochranu mořského prostředí organizace IMO, který má vstoupit v platnost dne 1. srpna 2011; zdůrazňuje, že podobný zákaz by byl vhodný i pro arktické vody, aby se snížilo riziko pro životní prostředí v případě nehod;

29. podporuje zvýšenou spolupráci s arktickými a nearktickými státy při vytváření podpůrných arktických pozorovacích sítí (SAON) a povzbuzuje Evropskou agenturu pro životní prostředí, aby pokračovala ve své hodnotné práci a podporovala spolupráci prostřednictvím Evropské informační a pozorovací sítě pro životní prostředí (Eionet) za využití zásad Sdíleného informačního systému o životním prostředí (SEIS);

30. zdůrazňuje důležitou úlohu EU a národů žijících v blízkosti pólů při snižování znečištění arktické oblasti, k němuž dochází v důsledku dálkové přepravy, např. lodní dopravy; v tomto ohledu upozorňuje, že je důležité provádět evropské právní předpisy, jako je nařízení (ES) č. 1907/2006 ⁽¹⁾; upozorňuje, že změna klimatu v oblasti Arktidy bude mít vážný dopad na pobřežní regiony v Evropě i jinde, stejně jako na evropská odvětví závislá na klimatu, jako je zemědělství a rybolov, výroba energie z obnovitelných zdrojů, chov sobů, lov, cestovní ruch a doprava;

Udržitelný sociálně ekonomický rozvoj

31. je si vědom toho, že tající led a vyšší teploty vedou nejen k přesunu domorodého obyvatelstva, a tudíž i ohrožování domorodého způsobu života, ale rovněž vytváří příležitosti pro hospodářský rozvoj arktické oblasti; bere na vědomí přání obyvatel a vlád v arktické oblasti, které mají svrchovaná práva a odpovědnost, usilovat i nadále o udržitelný hospodářský rozvoj při současné ochraně tradičních zdrojů obživy domorodých obyvatel a velmi zranitelných arktických ekosystémů a uznává jejich zkušenosti při udržitelném využívání a rozvíjení různých zdrojů této oblasti; doporučuje uplatňování zásad řízení založeného na ekosystému s cílem konsolidovat ekologické vědecké znalosti se sociálními hodnotami a potřebami;

32. zdůrazňuje, že je důležité, aby EU spolu s představiteli regionů v této oblasti projednala význam strukturálních fondů pro rozvoj a spolupráci s cílem čelit budoucím globálním výzvám, aby se dosáhlo pokroku a využil se rozvojový potenciál této oblasti;

33. domnívá se, že aby bylo možné identifikovat konkrétní potenciál každé oblasti a vytvořit vhodné strategie řešení s ohledem na regionální rozdíly, je zapotřebí vytvořit za pomoci EU a jednotlivých států postup zahrnující všechny zúčastněné strany; domnívá se, že partnerství a dialog mezi příslušnými úrovněmi orgánů zajistí, že příslušné politiky budou moci být uskutečňovány na té nejúčinnější úrovni;

34. uznává zvláštní postavení a práva původního obyvatelstva Arktidy a upozorňuje zejména na jeho právní a politické postavení v jejich zastoupení v arktických státech a v Arktické radě; vyzývá k hlubšímu zapojení domorodých obyvatel do tvorby politik; zdůrazňuje, že je třeba přijmout zvláštní opatření na ochranu kultury, jazyka a vlastnictví půdy domorodých obyvatel způsobem, který je popsán v Úmluvě MOP číslo 169; požaduje pravidelný dialog mezi zástupci domorodých obyvatel a orgány EU a dále vyzývá EU, aby zohlednila zvláštní potřeby řídké obydlených okrajových oblastí, pokud jde o regionální rozvoj, živobytí a vzdělávání; zdůrazňuje, že je důležité podporovat kulturu, jazyk a zvyky domorodých obyvatel;

⁽¹⁾ Úř. věst. L 136, 29.05.07, s. 3.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

35. připomíná, že hospodářství domorodých obyvatel jsou z velké části závislá na udržitelném využívání přírodních zdrojů, a proto je omezení změny klimatu a jejích dopadů a právo domorodých obyvatel na neznečištěné přírodní prostředí také otázkou lidských práv;
36. vítá činnost zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv a základních svobod domorodých obyvatel a také činnost odborného mechanismu pro práva domorodých obyvatel;
37. vítá skutečnost, že odborný mechanismus úspěšně dokončil zprávu o pokroku týkající se studie zaměřené na domorodé obyvatele a jejich práva účastnit se rozhodovacího procesu;
38. vyzývá arktické státy, aby zahájily jednání, která povedou k nové ratifikované severské úmluvě o Sámech;
39. naléhavě vyzývá EU, aby aktivně propagovala kulturní a jazyková práva ugrofinských národů žijících v severním Rusku;
40. bere na vědomí poslední právní vývoj v souvislosti se zákazem produktů z tuleňů v EU, konkrétně žalobu na neplatnost nařízení (ES) č. 1007/2009 ⁽¹⁾ (věc T-18/10, Inuit Tapiriit Kanatami vs. Parlament a Rada), kterou řeší Tribunál; bere na vědomí, postup konzultace pod záštitou Světové obchodní organizace (WTO), o který požádaly Kanada a Norsko; vyjadřuje naději, že v návaznosti na rozhodnutí Evropského soudního dvora a výsledek postupů WTO bude možné rozdílné názory zúčastněných stran překonat;
41. je si vědom narůstajícího zájmu o využívání zdrojů; v této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba zaujmout obsáhlý komplexní přístup založený na ekosystému, na jehož základě bude s největší pravděpodobností možné řešit množství problémů, kterým Arktida čelí v souvislosti se změnou klimatu, přepravou, ekologickými hrozbami a znečišťujícími látkami, rybolovem a dalšími lidskými činnostmi, v souladu s integrovanou námořní politikou EU nebo norským plánem pro integrované řízení Barentsova moře a mořských oblastí u Lofotských ostrovů; doporučuje členským státům, aby podpořily revidované pokyny pro těžbu ropy a plynu na moři vypracované Arktickou radou v roce 2009;

Správa věcí veřejných

42. vedle vnitrostátních právních předpisů platných v arktických státech uznává i instituce a široký rámec mezinárodního práva a dohod, které řídí oblasti, jež jsou v Arktidě důležité, jako je úmluva UNCLOS (včetně základní zásady svobody plavby a práva na volný a pokojný průjezd), organizace IMO, úmluva OSPAR ⁽²⁾, Komise pro rybolov v severovýchodním Atlantiku (NEAFC), úmluva CITES ⁽³⁾ a Stockholmská úmluva, jakož i početné stávající dvoustranné dohody a rámce; vyvozuje tudíž, že arktická oblast nemá být považována za prostor právního vakua, ale naopak za region, jenž má k dispozici nástroje řízení vysoké úrovně; přesto však upozorňuje, že tato stávající pravidla musí být kvůli výzvam spojeným se změnou klimatu a rostoucímu hospodářskému rozvoji všemi zúčastněnými stranami dále rozvíjena, posilována a uplatňována;
43. zdůrazňuje, že přestože státy hrají při správě Arktidy klíčovou roli, důležitou úlohu mají také další hráči, jako jsou mezinárodní organizace, domorodí a místní obyvatelé a subjekty na nižší než státní úrovni; připomíná, že je důležité zvýšit důvěru mezi těmi, kteří mají v oblasti legitimní zájmy, a to přijetím participativního přístupu a využitím dialogu jako způsobu pro rozvoj sdílené vize týkající se Arktidy;
44. je toho názoru, že dojem, jehož nabyli někteří pozorovatelé v souvislosti s tzv. „bojem o Arktidu“, nepřispívá k rozvíjení konstruktivního porozumění a spolupráce v regionu; zdůrazňuje, že arktické státy při několika příležitostech vyjádřily svůj závazek řešit případné střety zájmů v souladu se zásadami mezinárodního práva a v několika případech se o to zasadily;
45. uznává významnou úlohu Arktické rady, která je nejdůležitějším regionálním fórem spolupráce pro celou arktickou oblast; připomíná, že členské státy, Dánsko, Švédsko a Finsko a kandidátská země Island jsou členy Arktické rady, zatímco členské státy EU Německo, Francie, Spojené království, Nizozemsko,

⁽¹⁾ Úř. věst. L 286, 31.10.09, s. 36.

⁽²⁾ Úmluva o ochraně mořského prostředí severovýchodního Atlantiku.

⁽³⁾ Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Čtvrtek, 20. ledna 2011

Španělsko a Polsko jsou aktivními stálými pozorovateli; potvrzuje svůj závazek nepodpořit žádná ujednání, která nezahrnují kterýkoli z arktických členských států EU, kandidátských zemí nebo arktických zemí EHP/ESVO; bere na vědomí konkrétní práci odváděnou pracovními skupinami Arktické rady se zapojením pozorovatelů a žádá Komisi a agentury EU, aby se i nadále aktivně angažovaly ve všech relevantních pracovních skupinách, kdykoli to bude možné; přiklání se k posílení právní a ekonomické základny Arktické rady;

46. uvědomuje si, že výzvy, kterým Arktida čelí, jsou globální, a měli by proto být do jejich řešení zapojeni všichni relevantní aktéři;

47. vítá výsledky hlavních zpráv vypracovaných pracovními skupinami Arktické rady v minulých letech, které se týkají arktické ropy a plynu, dopadů oteplování a potřeb při řešení mimořádných situací;

48. vítá stupeň politické organizace domorodých zájmů v sámském parlamentu a v sámské radě a spolupráci mezi několika domorodými organizacemi v blízkosti pólu a uznává jedinečnou úlohu Arktické rady, pokud jde o zapojení domorodých obyvatel; uznává práva domorodých obyvatel Arktidy stanovená Deklarací OSN o právech původních obyvatel a vyzývá Komisi, aby využívala Evropskou iniciativu pro demokracii a lidská práva s cílem posílit úlohu domorodých obyvatel Arktidy;

49. vítá širokou spolupráci v otázkách, jako je ochrana životního prostředí moří arktické oblasti (pracovní skupina PAME), a to nejen na regionální, ale i na dvoustranné a mezinárodní úrovni; v tomto ohledu interpretuje práci, jež byla odvedena v Arktické radě v souvislosti s pátracími a záchrannými operacemi, jako první krok k mechanismu, jehož prostřednictvím by bylo možné přijímat i závazná rozhodnutí;

50. vítá průběžné hodnocení Arktické rady týkající se rozsahu a struktury její činnosti, a je si jist, že bude dále rozšiřovat základnu pro postupy formování rozhodnutí tak, aby do nich byli zahrnuti také aktéři mimo Arktickou radu;

51. vyjadřuje naději, že Arktická rada bude dále rozvíjet svou důležitou činnost a rozšíří základnu pro postupy formování rozhodnutí tak, že do nich budou zahrnuti jiní arktičtí aktéři, kteří posílují svou přítomnost v arktické oblasti, a zhodnotí tak jejich znalosti a schopnosti a zohlední jejich legitimní zájmy podle mezinárodního práva, přičemž je třeba zdůraznit, že zájmy arktických států mají mnohem větší význam; vítá interní postup v rámci Arktické rady týkající se revize statusu pozorovatele a případného budoucího rozsahu úkolů Arktické rady;

52. je toho názoru, že posílená Arktická rada by měla hrát stěžejní úlohu ve spolupráci týkající se arktické oblasti, a měly by tudíž být posíleny její politické a správní pravomoci, např. pomocí stálého sekretariátu, o němž se v současné době diskutuje, lepšího zajištění rovnocenného sdílení nákladů, častějších schůzek na ministerské úrovni, každoročně konaného summitu o arktické oblasti na nejvyšší úrovni, jak navrhuje ministr zahraničí členského státu EU – Finska, který je také členem Arktické rady; přivítal by hlubší zapojení poslanců arktické oblasti, aby se zdůraznila její parlamentní dimenze, a rozhodně by měli být zapojeni příslušní aktéři, kteří nejsou z arktické oblasti; dále zdůrazňuje, že pokračující schůzky výlučné uzavřené skupiny států na vysoké úrovni povedou pouze k oslabení postavení a úlohy celé Arktické rady; přeje si, aby Arktická rada zachovala svůj otevřený a komplexní přístup, a zůstala tak přístupná všem zúčastněným stranám;

53. považuje Severní dimenzi za klíčový bod pro regionální spolupráci v severní Evropě; připomíná, že čtyři partneři, jmenovitě EU, Island, Norsko a Ruská federace, i Arktická rada, Barentsova evropsko-arktická rada, Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), Evropská investiční banka (EIB), Severská investiční banka (NIB) a Světová banka (IBRD) jsou účastníky Severní dimenze, a že jak Kanada, tak Spojené státy mají v Severní dimenzi status pozorovatele; zdůrazňuje, že je nezbytná harmonizace mezi politiky Severní dimenze a rodící se politiky EU pro arktickou oblast; poukazuje na „arktické okno“ Severní dimenze; upozorňuje na přínosnou zkušenost v souvislosti s partnerstvím Severní dimenze, zejména novým partnerstvím Severní dimenze pro dopravu a logistiku, a jeho přínos pro spolupráci v Arktidě

54. potvrzuje svou podporu tomu, aby EU měla v Arktické radě status trvalého pozorovatele; uznává, že členské státy EU jsou do činnosti Arktické rady zapojeny prostřednictvím různých mezinárodních organizací (jako organizace IMO, úmluva OSPAR, komise NEAFC a Stockholmská úmluva), a zdůrazňuje nutnost

Čtvrtek, 20. ledna 2011

soudržnosti všech politik EU týkajících se arktické oblasti; žádá Komisi, aby Parlament průběžně a řádně informovala o schůzkách a činnosti v rámci Arktické rady a jejích pracovních skupin; zatím zdůrazňuje, že EU a její členské státy jsou již nyní přítomny coby členové či pozorovatelé v jiných mezinárodních organizacích důležitých pro arktickou oblast, jako např. v organizaci IMO, v rámci úmluvy OSPAR, komise NEAFC a Stockholmské úmluvy, a měly by se proto soustavněji zaměřit na působení v těchto organizacích; podtrhuje v tomto ohledu zejména nutnost soudržnosti všech politik EU týkajících se arktické oblasti; vyzývá Arktickou radu, aby jako pozorovatele ad-hoc **více** zapojila občanskou společnost a nevládní organizace;

55. považuje Barentsovu evropsko-arktickou radu za důležitý uzel pro spolupráci mezi Dánskem, Finskem, Norskem, Ruskem, Švédskem a Evropskou komisí; bere na vědomí činnost této rady v oblasti zdravotnictví a sociálních otázek, vzdělávání a výzkumu, energetiky i cestovního ruchu; bere na vědomí poradní úlohu pracovní skupiny domorodých obyvatel (WGIP) v rámci Barentsovy evropské-arktické rady;

Závěry a požadavky

56. žádá, aby Komise přeměnila stávající meziútvárovou skupinu ve stálou meziútvárovou strukturu, která by zajistila soudržný, koordinovaný a integrovaný politický přístup ve všech klíčových oblastech politik s významem pro arktickou oblast, jako je životní prostředí, energetika, doprava a rybolov; doporučuje rozdělit vedení této struktury mezi ESVČ a GR MARE – GR MARE jedná jako meziodvětvový koordinátor v rámci Komise; dále doporučuje, aby bylo v rámci ESVČ taktéž vytvořeno oddělení zaměřené na Arktidu;

57. vyzývá Komisi, aby při dojednávání dvoustranných dohod zohlednila skutečnost, že je třeba chránit citlivý arktický ekosystém, jakož i zájmy arktických obyvatel, včetně skupin domorodých obyvatel, a že přírodní zdroje Arktidy musejí být využívány udržitelným způsobem, dále vyzývá Komisi, aby se těmito zásadami řídila v souvislosti se všemi činnostmi;

58. poukazuje na to, že z vědeckých údajů jednoznačně vyplývá, že arktický ekosystém nyní prochází obrovskými proměnami souvisejícími se změnou klimatu, což vyžaduje, aby se k veškerému budoucímu vývoji v arktické oblasti přistupovalo obezřetně a na solidním vědeckém základě; vyzývá k dalšímu vědeckému výzkumu v rámci vícestranných dohod, aby mezinárodní společenství mělo dostatek informací pro pochopení této oblasti a pro rozhodování o ní, než budou zahájeny jakékoli rozsáhlé akce;

59. vyzdvihuje skutečnost, že EU a její členské státy jsou hlavními přispěvateli do výzkumu týkajícího se arktické oblasti, do regionální spolupráce a rozvoje technologií důležitých nejen pro tento region, a žádá Komisi, aby prozkoumala možnosti vytvoření cirkumpolárních iniciativ v oblasti spolufinancování a sdíleného programování, které by umožnily snazší a efektivnější spolupráci mezi odborníky ze zúčastněných zemí; žádá EU, aby podporovala spolupráci s USA, Kanadou, Norskem, Islandem, Grónskem a Ruskem v oblasti multidisciplinárního výzkumu Arktidy, a zřídila koordinované mechanismy financování; dále žádá Komisi, aby vytvořila prostředky umožňující přímou spolupráci s arktickými státy, domorodými organizacemi a výzkumnými ústavy na Arktidě, aby mohla lépe informovat EU o důležitých otázkách, významných oblastech výzkumu a záležitostech týkajících se lidí, kteří v Arktidě žijí a pracují, a pomohla tak stanovit budoucí výzkumné činnosti;

60. je toho názoru, že EU by měla dále rozvíjet své kapacity, a vyzývá Komisi, aby prozkoumala možnost zahájení činností EU i jejich pokračování v arktické oblasti, jako je cirkumpolární společný program financování mnohostranného výzkumu umožňující jednodušší a méně byrokratickou spolupráci a společné projekty výzkumné obce; žádá Komisi, aby jako klíčovou prioritu prozkoumala možnost zřízení informačního střediska EU pro arktickou oblast, které by bylo společným podnikem vytvořeného v rámci sítě, a zohlednila u toho vhodné návrhy; v této souvislosti poukazuje na návrh univerzity v Laplandu; domnívá se, že toto středisko by mělo být schopné pořádat na trvalé bázi osvětovou činnost zaměřující se na hlavní důležité aktéry v arktické oblasti a mělo by poskytovat informace o arktické oblasti a služby s tím spojené evropským institucím a zainteresovaným stranám;

61. zdůrazňuje, že k tomu, aby bylo možné objektivně stanovit povahu a četnost změn, k nimž v prostředí Arktidy dochází, je klíčové, aby mezinárodní skupiny vědců měly plný přístup k provádění průzkumu v této velmi citlivé oblasti naší planety; zdůrazňuje, že EU posiluje svou přítomnost a zapojení zejména v evropském sektoru Arktidy tím, že vytváří společnou infrastrukturu pro výzkum a zvyšuje počet výzkumných programů, které se v Arktidě uskutečňují; podporuje zejména skupiny výzkumných pracovníků složené z vědců z různých oborů a zastupujících všechny zapojené země; vítá častou kvalitní a otevřenou spolupráci v oblasti výzkumu a je toho názoru, že tento výzkum by měl být otevřený, neboť by to bylo v zájmu mezinárodního společenství jako takového, kterému se by tento výzkum zpřístupnil k využití;

Čtvrtek, 20. ledna 2011

62. zdůrazňuje příspěvek cíle EU v rámci Evropské územní spolupráce, protože má jasný evropský přínos zejména v programech přeshraniční spolupráce mezi Kolarktikem a Karélií, stejně jako program pro oblast Baltského moře, který zahrnuje oblast Barentsova moře; žádá Komisi, aby prozkoumala, jak by v příštím programovém období mohl mít podobný účinek na arktickou strategii vhodně posílený Program pro severní periferní oblasti;

63. žádá Komisi, aby podpořila snahy o rychlé a účinné zřízení arktického pobočky systému pozorování Země Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System (SIOS) a Evropské multidisciplinární podmořské observatoře (EMSO) jakožto jediných přínosných prostředků lepšího pochopení a účinnější ochrany arktického prostředí;

64. žádá Komisi, aby předložila návrhy, jak by mohl být rozvíjen program Galileo nebo projekty, jako je globální sledování životního prostředí a bezpečnosti, které by mohly mít dopad na arktickou oblast, aby se mohla zajistit bezpečnější a rychlejší námořní doprava v arktických vodách, čímž by se zároveň investovalo do bezpečnosti a přístupnosti zejména severovýchodní cesty, a to s cílem přispět k lepší předvídatelnosti pohybu ledových ker a k lepšímu zmapování dna Severního ledového oceánu a k porozumění hlavním geodynamickým procesům v této oblasti, které mají klíčový význam pro geodynamiku Země, pro koloběh vody v polárních oblastech, a s cílem rozšířit naše znalosti o jedinečných ekosystémech;

65. vyzývá všechny vlády v arktické oblasti, zejména vládu Ruska, aby přijaly a potvrdily Deklaraci OSN o právech původního obyvatelstva, kterou Valné shromáždění přijalo dne 13. září 2007;

66. naléhavě vyzývá členské státy, aby ratifikovaly všechny klíčové dohody ohledně práv domorodých obyvatel, jako je dohoda MOP č. 169;

67. žádá EU a její členské státy, aby v rámci probíhající činnosti IMO zaměřené na povinný polární kodex pro dopravu navrhly, aby emise sazí a těžkých topných olejů byly specificky regulovány; v případě, že tato jednání nebudou mít žádný konkrétní výsledek, žádá Komisi, aby předložila návrhy pravidel pro plavidla připlouvající do přístavů EU předtím, než podnikly cestu arktickými vodami, nebo poté, co se z takové cesty vrátily s cílem zavést přísný režim omezující emise sazí a používání a přepravu těžkých topných olejů;

*

* *

68. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise / vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a vládám a parlamentům států arktické oblasti.

Strategie EU pro Černé moře

P7_TA(2011)0025

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. ledna 2011 o strategii EU pro oblast Černého moře (2010/2087(INI))

(2012/C 136 E/15)

Evropský parlament,

- s ohledem na sdělení Komise s názvem „Černomořská synergie – nová iniciativa pro regionální spolupráci“ (KOM(2007)0160),
- s ohledem na závěry Rady ze dne 14. května 2007 týkající se iniciativy černomořská synergie,
- s ohledem na své usnesení ze dne 17. ledna 2008 o přístupu k regionální politice v oblasti Černého moře ⁽¹⁾,

(1) Úř. věst. C 41 E, 19.2.2009, s. 64.